

Universell utforming

Rapport for orbrann.no

13.12.2022

Lever av:

Innhold

1	Intro	3
2	Resultater	3
2.1	Tall fra Siteimprove.....	3
2.2	Linjehøyde er under minimumsverdien.....	4
2.3	Beholderelementet er tomt.....	4
2.4	Tekstalternativ	5
2.4.1	Logo uten tekstalternativer	5
2.4.2	Knapper uten tekstalternativ	6
2.5	Element-ID-er er ikke unike	6
2.6	Kontrast mellom tekst og bakgrunn	6
2.7	Dokumenter (PDF).....	7
3	ARIA.....	7
4	Mulige problemer	7
4.1	Flere lenker til samme side	7
4.2	Hvilket sideelement har tastaturet i fokus?	8
5	Nyttige lenker	8

1 Intro

Universell utforming, eller uu som det ofte blir forkortet med, er ikke bare tilpasninger i bygninger og på gata, men også på nett. Digitaliseringsdirektoratet (Digdir) sitt Tilsyn for universell utforming av ikt (uutilsynet, [les mer på uutilsynets nettside her](#)) holder oversikten og passer på regelverket rundt universell utforming av digitale tjenester. Uavhengig av alder, funksjonsevne og utdanningsnivå skal, i denne sammenhengen, nettsider være tilgjengelig for alle. «Nødvendig for noen – bra for alle», som Digdir så fint sier det.

Gjennom WCAG 2.1 og EUs Webdirektiv (WAD) sitt oppdaterte regelverk kommer det 12 nye kriterier som trer i kraft 1. februar 2023. Ut ifra ulike behov og situasjoner hos brukere vurderes kriteriene etter tre nivåer. Enkel A er laveste nivå, AA og AAA er høyeste nivå.

Denne rapporten baserer seg i hovedsak på automatisert testing av Øvre Romerike brann og rednings nettside, utført av Siteimprove. Konkrete eksempler som tas frem i denne rapporten er for å vise hva avvik fra WCAG-krav har å si og hva som kan være konsekvensene, ikke for å påpeke feil eller henge ut verken designer, utvikler eller redaktør.

2 Resultater

2.1 Tall fra Siteimprove

Disse tallene er hentet fra Siteimprove, det er et sammendrag av resultatene fra orbrann.no per 13.12.2022. Nettsiden får en god score på universell utforming og har 15 ulike typer problemer. Ved å se nærmere på et problem får man opp alle forekomstene av samme art, der kan det være flere hundre feil eller bare et par. Ved å løse én feil, kan man i teorien løse 50 feil. Altså er det noen ganger kort vei til mål. Én feil som løses, kan i mange tilfeller løfte prosentpoengene med flere poeng.

2.2 Linjehøyde er under minimumsverdien

WCAG: 1.4.12 Tekstavstand

Det kan være utfordrende å lese tekst hvis avstanden mellom linjene er for kort. Derfor har WCAG et krav om en minsteavstand mellom linjer skal være på 1,5 ganger skriftstørrelsen. Linjehøyden er dynamisk fordi avstanden må speile skriftstørrelsen, jo større den er jo mer avstand bør det være mellom linjene. Hvis det zoomes på nettsiden så skaleres innholdet proporsjonalt. På Aktuelt-siden overholder ikke kravet om linjeavstand. Det anbefales at en utvikler ser nærmere på dette. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

Fra 1. november overtar vi administrasjon og kundekontakt for alle nye alarmkunder på Øvre Romerike

28.10.2022 08:00:10

[Les saken »](#)

Nesten alle undersidene av publiser siden overholder heller ikke kravet om linjeavstand. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

Når kan du skyte opp fyrverkeri?

Privatpersoner kan bare avfyre fyrverkeri på nyttårsaften i perioden 18:00 – 02:00. Ellers i året er det ikke lov, med mindre du har fått spesiell tillatelse.

Hvor kan du skyte opp fyrverkeri?

Det skal ikke avfyres fyrverkeri i tett bebyggelse, nær tørr skog eller andre brannfarlige omgivelser.

Lagre fyrverkeri hjemme

Privatpersoner kan lagre 10 kilo pyroteknisk vare hjemme i romjula, og ellers i året fem kilo.

2.3 Beholderelementet er tomt

WCAG: 1.3.1 Informasjon og relasjoner

Et beholderelement er et overordnet innholdselement med andre underelementer, men det er regler for hvilke elementer man kan putte inn i beholderelementet. Dette er ikke et usynlig problem, men oppfattes av brukere med skjermleser ol. Overskriften «Innhold» har blitt satt inn i en beholder for lister (), men her skal det egentlig være listelementer, altså punkter, ikke overskrift. Det har også sneket seg inn et tomt beholderelement på toppen, over overskriften. Dette kan en utvikler lett fjerne i koden. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

Øvre Romerike brann og redning » Aktuelt

Feiertjenesten ferie uke 28, 29 og 30

Innhold

Feiertjenesten har ferie uke 28, 29 og 30.

Henvendelser til feiertjenesten (blir besvart etter uke 30):

Sendes inn [her](#)

Mer kontaktinformasjon finner du [her](#)

På forsiden vises et utdrag av ORBranns Twitter-feed, under selve feeden har det blitt lagt til et ekstra listeelement, det er tomt og må fjernes. Det har også sneket seg inn en svak farget firkant som ikke skal være der. Det anbefales at en utvikler ser nærmere på dette.

2.4 Tekstalternativ

Flere steder på nettsiden mangler det et tekstalternativ til ulike elementer som lenker, bilder eller knapper. Dette er spesielt viktig for de som benytter skjermleser eller i de tilfellene hvor elementer ikke lastes inn riktig. En skjermleser leser opp sideinnholdet for en som er blind eller svaksynt. Skjermleseren leser i en bestemt rekkefølge, slik at oppsettet av siden har en betydning. Tekstalternativet skal beskrive kort innholdet til elementet. Et tekstalternativ kan være f.eks. alt-tekst som legges inn i koden og er «usynlig» for seende besøkende. Enten om bildet er et meningsfylt innhold eller en del av et budskap, er det viktig å ha en god alt-tekst. Samme bilde kan ha ulik alt-tekst avhengig av konteksten.

2.4.1 Logo uten tekstalternativer

WCAG: 1.1.1 Tekstalternativ for ikke-tekstlig innhold

ORBrann-logoen som vises i toppen på alle sider har blitt satt opp på en slik måte at både bilde-elementet og det overordna lenke-elementet mangler tekstalternativ for logoen. Her kan en utvikler omstrukturere slik at man bare trenger å ha den alternative teksten for logoen et sted gang.

Lenke

2.4.2 Knapper uten tekstalternativ

WCAG: 4.1.2 Navn, rolle og verdi

Når det kommer til knapper så trenger ikke en knapp med tekst, et tekstalternativ i tillegg. Men hvis knappen bare består av et ikon så skal den ha tekstalternativ. Det kan enten være synlig tekst i nærheten av ikonet eller i for av en alt-attributt i koden, altså «usynlig» tekst. Alt-teksten bør beskrive hva knappen gjør, eller hva brukerne kan forvente hvis de klikker på den.

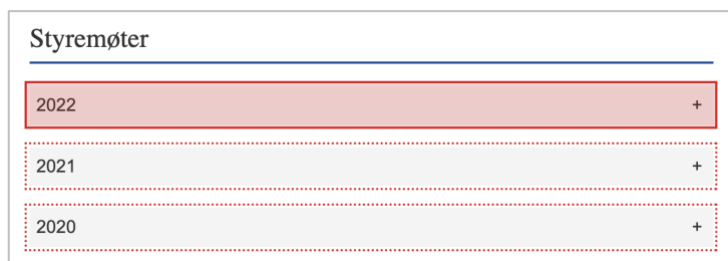
Søkeknappen på forsiden mangler en alt-tekst.

2.5 Element-ID-er er ikke unike

WCAG: 4.1.1 Parsing (oppdeling)

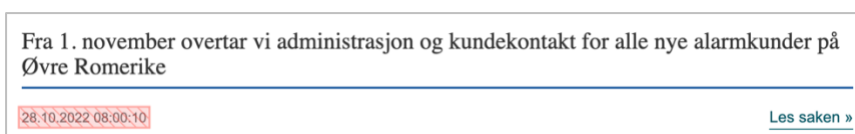
Noen ganger er det viktig å vite hvordan forskjellige sideelementer passer sammen. Mens seende besøkende kan få denne informasjonen fra det visuelle oppsettet, er besøkende som bruker skjermlesere, avhengige av at sideelementene er riktig oppmerket i HTML-koden. På siden «Møter og protokoller» har utvidelsesmenyen for årene har alle boksene ID-en «click-» som ID. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

2.6 Kontrast mellom tekst og bakgrunn

WCAG: 1.4.3 Kontrast (minimum)

For å optimalisere lesbarheten så her WCAG et krav om et godt kontrastforhold mellom tekst og bakgrunn. For å måle kontrasten kan man benytte ulike verktøy som gir deg en score fra 0 til 21. Minimumskravet fra WCAG er 4,5:1, men med noen unntak. I visningen av alle aktuelt-saker er datoen skrevet med en gråfarge som blir for svar i forhold til den hvite bakgrunnen og oppfyller derfor ikke minstekravet. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

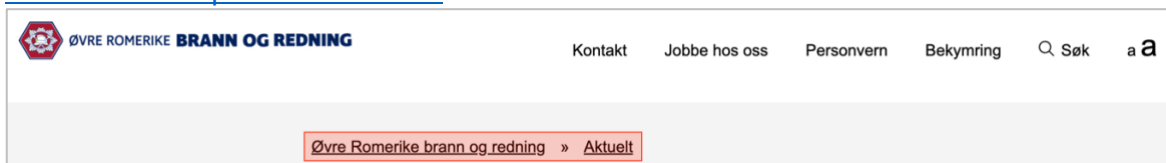

2.7 Dokumenter (PDF)

Informasjon som legges ut på nettsider bør i hovedsak legges ut som HTML - det vil si som ren tekst. Slik blir informasjonen tilgjengelig og enklere å finne for alle. Av ulike grunner har man likevel innimellom behov for å publisere informasjon i form av for eksempel en PDF eller andre typer dokumenter. Da er det viktig at også disse er universelt utformet. Det betyr at det stilles samme krav til eksempelvis riktig bruk av overskriftsnivåer, tabeller, tekstalternativ og kontrast, som på nettsiden ellers. Siteimprove tar også med nettsidens PDF-er i den automatiserte testen, der den sjekker mye av det samme som på resten av nettstedet.

3 ARIA

ARIA er en måte for en utvikler å definere ulike elementer på nettsiden, tildele de en rolle eller en beskrivelse. På en nettside med flere navigasjoner kan det være vanskelig for en skjermleserbruker å få med seg hvilken navigasjon som er i fokus. Hvis koden er riktig i henhold til ARIA, vil en skjermleser kunne opplyse brukeren at det som står i fokus nå, er navigasjon for hovedmenyen, og ikke en sidemeny. Landemerkene gir informasjon om sidestrukturen. Hvis elementer er utenfor landemerkene, blir det vanskeligere å navigere for enkelte besøkende. Nettsidens breadcrums, navigasjonssti er utenfor et landemerke. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

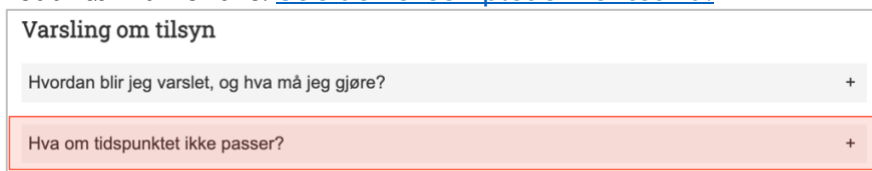

4 Mulige problemer

4.1 Flere lenker til samme side

WCAG: 2.4.4 Formål med lenke (i kontekst)

To lenker på siden «Feietjenester» har nøyaktig samme lenketekst og det kan som kan være problematisk. Lenketeksten «Hva om tidspunktet ikke passer» går igjen to ganger. For en som bruker en skjermleser kan det være nyttig å få lest opp hvilke tjenester det er snakk om. Lenketeksten kunne ha inneholdt f.eks. feiing eller tilsyn. Dette er noe en redaktør kan endre. [Se siden eksemplet er hentet fra.](#)

4.2 Hvilket sideelement har tastaturet i fokus?

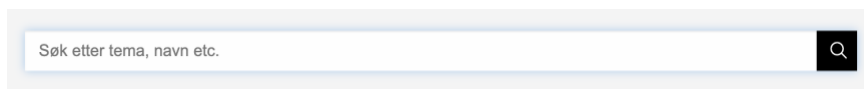
WCAG: 2.4.7 Synlig fokus

Noen brukere har ikke mulighet til å benytte mus, men bruker heller tastatur til å navigere seg rundt. Derfor er det viktig å få frem hvilke klikkbare elementer som er i fokus.

Søkefeltet på forsiden er et eksempel på et element som ikke har en tydelig fokusmarkering. I tillegg er søkefeltet plassert oppå et bakgrunnsbilde som gjør det enda vanskeligere å den svake lyseblå rammen rundt. Det som er standard fokusmarkering, er en lilla ramme rundt elementet, men siden man bilde i bakgrunnen kunne man overstyrte med kode for å gjøre markeringen enda tydeligere.

Slik ser fokusmarkeringen ut på bakgrunnsbilde.

Slik ser fokusmarkeringen hvis det ikke hadde vært noe bakgrunnsbilde.

Slik hadde elementet sett ut med standard fokusmarkering.

5 Nyttige lenker

[Slik lager du en god alternativ tekst](https://synlighet.no) – synlighet.no

[Universell utforming for deg som skriver innhold](https://medium.com) – medium.com

[Landemerker og ARIA](https://funka.com) – funka.com

[Løsningsforslag for nettsider: bilder og grafikk](https://uutilsynet.no) - uutilsynet.no